

Bij de honderdste verjaardag van Alfred Osts geboorte (1884-1984)

ALFRED OST EN DE ZOO

Fernand Schrevens

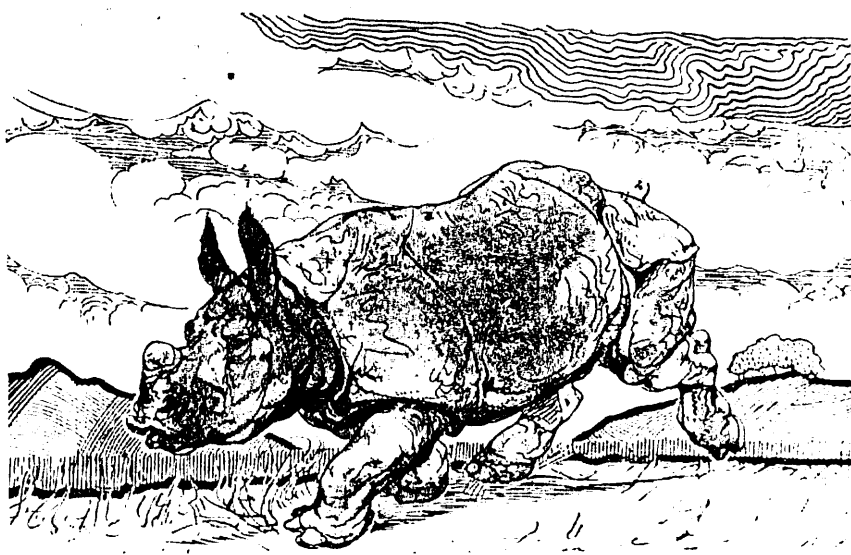
«De hoogste opgave van alle kunsten is, het besef bij te brengen van een hogere waarheid» (Goethe)

Geboren te Zwijndrecht, op 14 februari 1884, in een oud jachthuis van de beroemde Peter Pauwel Rubens, was Ost als het ware voorbestemd voor de schilderkunst. Spelend in weiden en velden langs de Scheldedijk en gefascineerd door een destijds nog onbezoedelde Scheldestroom, in een land «waar water, hemel en aarde tot één grootse oneindigheid worden» zoals Filip de Pillecijn het uitdrukt, daar heeft Ost zijn jeugd doorgebracht en het «lied» van de natuur in zich opgenomen.

Deze lyrische ervaringen zijn ongetwijfeld in het ontvankelijk gemoed van de kunstenaar blijven natrillen en hebben een onmiskenbare invloed uitgeoefend op zijn werk. Onder de vele genres die Ost heeft beoefend neemt de studie van de natuur en de uitbeelding van het dier dan ook een bijzondere plaats in.

Wanneer Ost zich in het Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen in de werkplaats voor dierschildering van Frans van Leemputten, niet kan verzoenen met de makke en afgeleefde modellen van paarden, dan ging zijn aandacht veel eerder naar forse natiepaarden en naar het dynamische van vele exotische diersoorten in de Antwerpse Zoo. Reeds in zijn eerste tekeningen van ondermeer een aanstormende neushoorn is de typische zwierige Ostiaanse stijl te bespeuren, terwijl in schetsen als deze van de «kraaiende haan» of «zes kippepoten», de zin voor het detail niet ontbreekt. In deze schetsen vormt Ost een techniek die hem later zeer dienstig zal zijn.

Toen Ost in 1919, na zijn vlucht uit Nederland in België weerkeerde, kwam hij snel terug in voeling met de Antwerpse dierentuin. Hector Van den bergh bracht Ost, omstreeks 1925, in kontakt met zijn broer Walter Van den bergh, die van 1946 tot 1978 als directeur van de dierentuin werd aangesteld. Ost, wars van alles en iedereen die met overheid of directie had te maken — vooral na zijn mislukte kandidatuur voor de cursus dierschildering aan de Academie te Antwerpen — had echter in de persoon van Walter Van den bergh «bij Gods genade een mens leren kennen, die dignitaris was geworden; geen blufferig figurant of aanstellerig pochhans maar een geniale «trekpaardekracht»

Indische neushoorn. Pentekening en akwarel (22,5 × 32), 1909.

Schetsen van Bongo-antilopen. Pentekening, Oostindische inkt (35,5 × 28).

zoals hij zijn vriend-kunstschilder Frans Mertens toevertrouwde. Directeur Van den bergh, bezorgd om de

verzamelingen en «pensionairs» van de Zoo ook door de kunst ontdekt en herontdekt te zien, bood Ost alle gastvrijheid.

Geleidelijk kreeg het detail minder belang en evolueerden Osts tekeningen naar meer synthese. Vaak werd in één pennetrek een hele beweging vastgelegd, waarbij de wezensaard van ieder dier op een verrassende wijze tot uiting kwam. Kracht, vitaliteit en trots liggen opgesloten in afbeeldingen van leeuwen, tijgers, gieren, lui-paarden, neushoorns en tal van andere diersoorten. De dierenwereld bleek bij uitstek geschikt om gestalte te geven aan de beweging, het meest kenmerkende van Osts oeuvre. In de weergave van spankracht en dynamisme, vooral eigen aan roofdieren, wist Ost pure meesterwerkjes tot stand te brengen.

De meeste dierentekeningen zijn uitgevoerd in zwart-wit techniek. Wan-